

Chaos bij uitvoering WMO

Staatsecretaris Ross van VWS heeft de Tweede Kamer bericht dat de werkgever die huishoudelijke verzorging in het kader van de WMO gaat verlenen bij het probleem van samenloop van CAO's kan kiezen tussen de arbeidsvoorwaarden van de CAO Schoonmaak en de CAO Thuiszorg. Ook meent de staatssecretaris dat de overname van personeel van een werkgever die bij de aanbesteding werkzaamheden verliest, niet wettelijk is geregeld.

Schellart Advocaten heeft CNV Publieke Zaak, CAO-partij bij de CAO Thuiszorg, laten weten dat de staatssecretaris het parlement, de gemeenten en sociale partners verkeerd heeft geïnformeerd.

De algemeen verbindend verklaarde CAO Schoonmaak dwingt schoonmaakbedrijven die via de aanbestedingsprocedure in het kader van de WMO huishoudelijke verzorging gaan verlenen, de thuiszorgverleners die voorheen datzelfde werk verrichten een arbeidsovereenkomst aan te bieden en daarbij de arbeidsvoorwaarden uit de cao schoonmaak en mogelijk ook de arbeidsvoorwaarden uit de cao thuiszorg na te leven.

Vanaf 1 januari 2007 treedt de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in werking. Als gevolg daarvan wordt de huishoudelijke verzorging vanaf dat moment niet langer uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) betaald maar uit de WMO en zijn het de gemeenten die verantwoordelijk worden voor de inkoop van huishoudelijke verzorging via een aanbestedingsprocedure.

Thuiszorgorganisaties maar ook schoonmaakbedrijven zullen kunnen meedingen in die aanbestedingsprocedure naar het verwerven van contracten voor het verrichten van huishoudelijke verzorging in de betreffende gemeente.

Naast het verrichten van huishoudelijke verzorging zijn de thuiszorghulpverleners ook toegerust om ondersteuning te bieden bij medische, psychische en sociale problemen. Te denken valt aan wondverzorging, persoonlijke verzorging, voedingadviezen, ondersteuning bij de besteding van het huishoudelijk budget. Het loon van een thuiszorghulpverlener ligt dan ook op een hoger niveau dan het loon van een schoonmaker.

De WMO schrijft niet voor dat nieuwe aanbieders van huishoudelijke verzorging vanaf 1 januari 2007 het personeel van de oude aanbieders moeten overnemen.

Het laat zich raden hoe de eerste berichten over de resultaten van de aanbestedingsprocedures luiden: thuiszorgorganisaties dreigen bij het verwerven van contracten voor het verrichten van huishoudelijke verzorging buiten de boot te vallen.

Staatssecretaris Ross-van Dorp is inmiddels door leden van de Tweede Kamer aangesproken op haar verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor het behoud van ervaren arbeidskrachten in de zorg. Juist in de zorg is te verwachten is dat de schaarste op de arbeidsmarkt de komende jaren zal toenemen. Het is dus van het uiterste belang ervaren arbeidskrachten in de zorg te behouden.

De staatssecretaris gaf in een schriftelijke reactie aan dat het primair de verantwoordelijkheid van sociale partners is en blijft om voor het probleem van de gedwongen ontslagen en verslechtering van arbeidsvoorwaarden passende

oplossingen te creëren en secundair dat dit moet worden overgelaten aan de gemeenten als aanbesteders.

Tevens gaf de staatssecretaris een antwoord op de gerezen vragen over de arbeidsvoorwaarden die de nieuwe aanbieders van huishoudelijke zorgverlening voor hun werknemers dienen te hanteren: In de situatie dat zowel de cao thuiszorg als de cao schoonmaak algemeen verbindend is verklaard, zou een huishoudelijk zorgverlener in dienst van een thuiszorgorganisatie onder de cao thuiszorg en een huishoudelijk zorgverlener in dienst van een schoonmaakbedrijf onder de cao schoonmaak vallen. Een werkgever die geen lid is van de werkgeversvereniging bij één van beide cao's en eenvoudige hulp bij het huishouden biedt, zou kunnen kiezen tussen beide algemeen verbindend verklaarde cao's. In ieder geval zou één van de twee cao's van toepassing zijn.

Bij het arbeidsmarktbeleid in de zorg ziet de staatssecretaris voor de rijksoverheid alleen een rol op macroniveau weggelegd.

Daar slaat de staatssecretaris de plank flink mis!

Niet alleen is de informatie die de staatssecretaris verschaft onjuist en onvolledig, maar ook heeft de rijksoverheid door fouten te maken bij de uitvoering van haar AVV-beleid chaos gecreëerd in de toepasselijkheid van de arbeidsvoorwaarden die gelden bij de huishoudelijke verzorging.

Er is op dit moment sprake van een algemeen verbindend verklaarde cao schoonmaak die geldt tot 1 januari 2009.

Algemeen verbindend verklaard wil zeggen dat alle werkgevers die onder de werkingssfeer van de cao vallen verplicht zijn om de arbeidsvoorwaardenbepalingen uit deze cao voor hun werknemers te hanteren.

Die werkingssfeer van de cao schoonmaak is nogal ruim omschreven. Zij geldt voor iedereen die een onderneming uitoefent die haar hoofd- of nevenberoep maakt van het schoonmaken "een en ander in de ruimste zin des woords".

De cao thuiszorg is per 1 oktober 2006 verlengd tot 1 oktober 2007. Deze cao is niet algemeen verbindend verklaard. De arbeidsvoorwaardenbepalingen uit deze cao moeten daarom slechts worden gehanteerd door werkgevers die lid zijn van de thuiszorgwerkgeversvereniging en onder de werkingssfeer van de cao vallen. De cao thuiszorg geldt voor (delen van) ondernemingen die onder andere huishoudelijke verzorging verlenen d.w.z. het ondersteunen bij of overnemen van activiteiten op het gebied van het verzorgen van het huishouden van een persoon. Omdat de cao thuiszorg in het verleden steeds op verzoek van cao-partijen algemeen verbindend werd verklaard, hanteren nagenoeg alle thuiszorgorganisatie de cao thuiszorg.

Er is dus sprake van een overlap in werkingssfeer.

Deze overlap had overigens voor de Minister van Sociale Zaken & Werkgelegenheid redenen moeten zijn om de cao schoonmaak niet – zonder dat de werkingssfeer duidelijk is afgebakend – algemeen verbindend te verklaren. Dit is niet gebeurd.

Een thuiszorgorganisatie zal jegens haar (huishoudelijk) zorgverleners de arbeidsvoorwaarden uit de cao schoonmaak moeten hanteren: deze cao is immers algemeen verbindend verklaard voor alle werkzaamheden die onder de ruime definitie van schoonmaakwerk vallen.

Indien deze thuiszorgorganisatie lid is van de werkgeversvereniging die partij is bij de cao thuiszorg, zullen ook de arbeidsvoorwaarden uit deze cao jegens de werknemers in acht moeten worden genomen. Alleen voorzover de arbeidsvoorwaarden uit de cao thuiszorg in strijd zijn met die uit de cao schoonmaak, gaan de arbeidsvoorwaarden uit de algemeen verbindend verklaarde cao schoonmaak voor.

Een schoonmaakbedrijf dat vanaf 1 januari 2007 via de aanbestedingsprocedure huishoudelijke verzorging mag verlenen, die voorheen door een thuiszorgorganisatie werd verleend, krijgt niet alleen te maken met de arbeidsvoorwaarden voor de cao schoonmaak maar ook met de arbeidsvoorwaarden van de cao thuiszorg.

De cao schoonmaak kent namelijk een bepaling die bij een contractswisseling het verwervende schoonmaakbedrijf verplicht het merendeel van het personeel van het schoonmaakbedrijf dat voorheen het contract uitvoerde, over te nemen. Tevens dient het verwervende schoonmaakbedrijf jegens het over te nemen personeel de arbeidsvoorwaarden gebaseerd op de cao schoonmaak te garanderen als ook de omvang van hun voormalige dienstverband.

Omdat ook de thuiszorgorganisatie voorzover zij huishoudelijke verzorging verleent is aan te merken als een "schoonmaakbedrijf" in de zin van de cao schoonmaak, zal het verwervende schoonmaakbedrijf dus het personeel van de thuiszorgorganisatie dat voorheen de huishoudelijke verzorging verleende moeten overnemen.

In eerste instantie lijkt het erop dat het verwervende schoonmaakbedrijf voor dit overgenomen personeel alleen de arbeidsvoorwaarden uit de cao schoonmaak hoeft te hanteren, maar dat blijkt bij toetsing aan het arbeidsrecht niet te kloppen.

De Europese richtlijn inzake het behoud van rechten van werknemers bij overgang van onderneming is in het Nederlandse arbeidsrecht gecodificeerd en maakt dat het verwervende schoonmaakbedrijf de huishoudelijke zorgverleners van de thuiszorgorganisatie dient 'over te nemen' met behoud van arbeid en arbeidsvoorwaarden (de arbeidsvoorwaarden uit de cao thuiszorg dus). In een branche waar de productiefactor arbeid (in de huishoudelijke verzorging) belangrijker is dan de factor kapitaal zal namelijk al snel worden geconcludeerd dat – nu ook de belangrijkste productiefactoren (de werknemers die de huishoudelijke verzorging verleenden) mee overgaan naar het verwervende schoonmaakbedrijf – er inderdaad sprake is van overgang van onderneming.

Het zal duidelijk zijn dat de informatie die de staatssecretaris aan de Tweede Kamer maar ook aan de VNG en sociale partners heeft verstrekt over de arbeidsvoorwaardelijke gevolgen van de aanbesteding van huishoudelijke verzorging in het kader van de WMO onjuist en onvolledig is geweest en partijen mede hierdoor niet goed zijn voorbereid op de wirwar aan arbeidsvoorwaardelijke aanspraken die per 1 januari a.s. zal ontstaan. Degenen die aanspraak maken op huishoudelijke verzorging, de werknemers die de huishoudelijke verzorging verlenen en de werkgevers waarbij deze werknemers in dienst zijn, zullen de rekening van die onzorgvuldige voorbereiding betalen.

A.A.M. Struik
Advocaat bij Schellart Advocaten